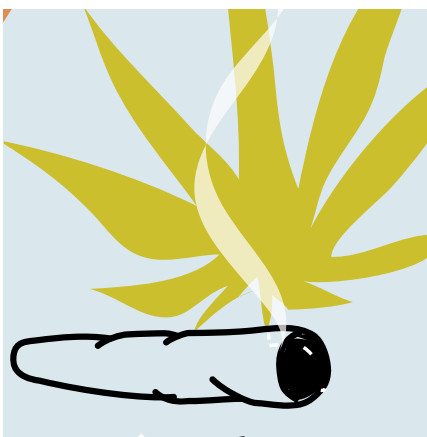
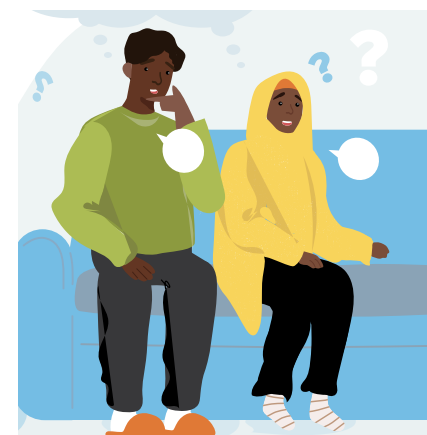

Juteltaisko kulttuurisensitiivisesti?

Työkalu puheeksiottoon

JUTELTAISKO KULTTUURISENSITIIVISESTI?

Hadiya-hanke (2020-2023) on tuottanut Juteltaisko?-menetelmästä oman moninaisuutta ja maahanmuuttajataustaisten nuorten elämää kuvaavan kevytversionsa. Esille nostetut arjen tilanteet nousevat keskusteluista, joita on käyty arabian- ja somalinkielisten nuorten ja vanhempien pienryhmissä. Juteltaisko kulttuurisensitiivisesti? -työkalu soveltuu käytettäväksi sekä nuorten (noin 12-15-vuotiaat) että vanhempien parissa.

Alkuperäinen ”Juteltaisko?” on EHYT ry:n päihdekasvatusmenetelmä 5.-6.-luokkalaisille ja heidän vanhemmilleen. Mallista voit lukea lisää täältä ehyt.fi

Menetelmä

Juteltaisko kulttuurisensitiivisesti? sisältää seitsemän tilannekuvaa, joissa kuvataan nuorten sekä heidän perheidensä elämää ja arjen haasteita. Tilanteet ovat nousseet elävästä elämästä Hadiya-nuorten ja vanhempien ryhmistä.

Tavoitteena on keskustella ja etsiä ratkaisuja kuvien tilanteisiin joko pienryhmissä tai parityönä. Tilaisuuden vetää menetelmään perehtynyt ohjaaja, joka vastaa myös turvallisen ja syrjimättömän tilan periaatteiden toteutumisesta koulutuksessa.

Ohjaaja antaa kuvat ryhmille joko sähköisesti tai paperitulosteena yksi kerrallaan. Ei ole tarkoituksenmukaista käsitellä kaikkia seitsemää kuvaa yhden tapaamisen aikana. Aikaresursseista ja ryhmän tahtotilan mukaan käsittelyyn voidaan valita yksi tai muutama sopiva kuva. Jokaisen kuvan yhteyteen on laadittu ryhmille apukysymyksiä keskustelun eteenpäin viemiseksi.

Ryhmiä tuotokset tehdään näkyväksi yhdessä keskustellen. Ryhmät esittelevät tosilleen näkemyksiään ja ratkaisuehdotuksiaan. Ohjaaja vetää loppukeskustelun antaen tilaa osallistujien mielipiteille.

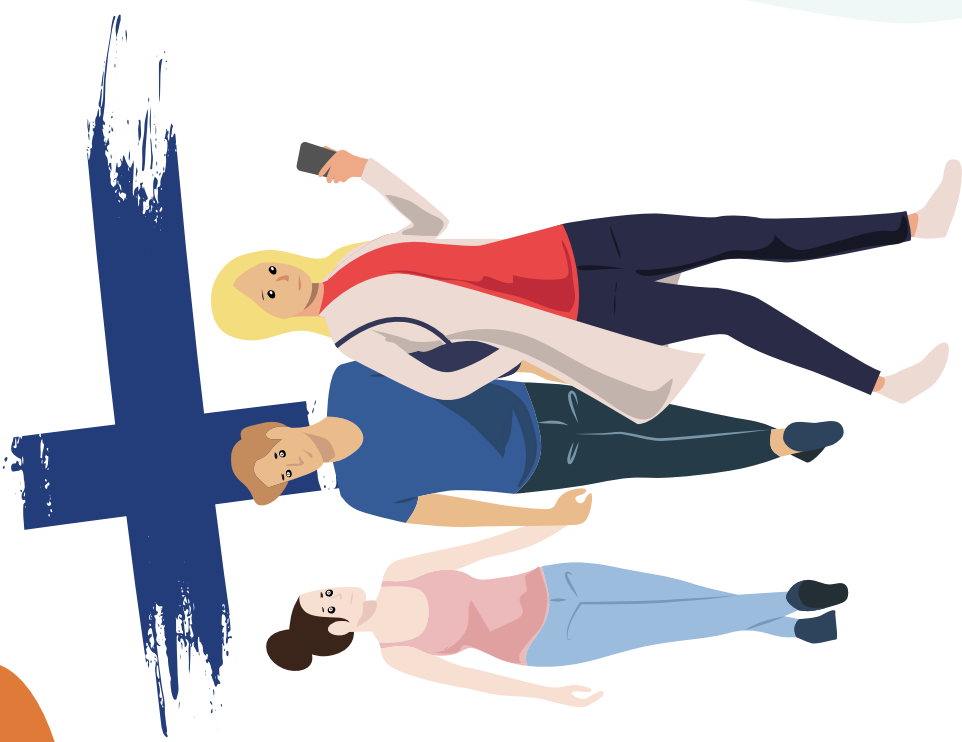
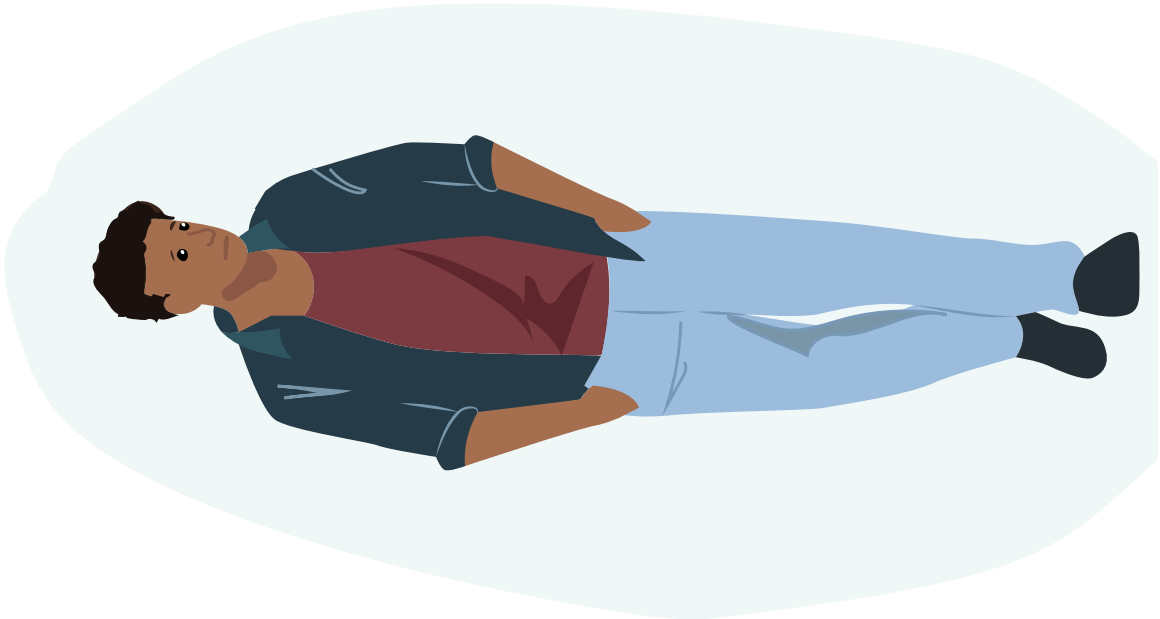
Lähtökohtia keskustelulle

- Luottamuksen ja arvostamisen ilmapiiri luo turvallisen tilan keskustella.
- Kuva on sama kaikille, mutta jokainen tulkitsee kuvaa omalla tavallaan henkilökohtaisesta taustastaan ja tulokulmastaan käsin.
- Kuvan tulkinta ei tarvitse kielitaitoa.
- Oma oivallus motivoi ja synnyttää muistijäljen.
- Ei ole olemassa oikeita, eikä vääriä vastauksia. Jokainen näkemys on tärkeä.
- Keskustelut käydään yleisellä tasolla, ei yksittäisen perheen huolia läpikäyden.
- Keskustellaan ja kuunnellaan. Jokaiselle taataan puhe-aikaa.
- Mitä moninaisempi ryhmä, sitä enemmän uusia tulokulmia keskusteluun. Erilaisuus synnyttää kiinnostavaa ja aktiivista vuorovaikutusta.

KAHDEN KULTTUURIN VÄLISSÄ

Apukysymykset:

Mitä hyvää kahden kulttuurin välissä kasvaminen tuo lapsen ja nuoren elämään? Miten kulttuurien väliset erot näkyvät nuorten arjessa? Mitä haasteita nuori voi kohdata, jos kodin ja kaveripiirin arvomaailmat ovat erilaiset? Onko tyttöjen ja poikien elämäntilanteissa eroja? Mistä nuori ottaa mallin omille valinnoilleen? Mikä merkitys vanhemmilla sisaruksilla on? Miten nuorta voi auttaa löytämään oman identiteettinsä? Miten oma vanhempi voi tukea nuorta? Mistä nuori voi tarvittaessa hakea apua kodin ulkopuolelta? Mistä vanhempi saa tukea kasvatustehtävänsä?

NUORELLE HARRASTUS

Apukysymykset:

Miksi nuori tarvitsee harrastuksen? Mitä hyvää harrastus tuo nuoren elämään? Minkälainen on hyvä harrastus? Miksi kahden kulttuurin nuoret harrastavat tutkimusten mukaan vähemmän kuin muut nuoret? Miten nuorten harrastamista voitaisiin lisätä? Miten tyttöjen harrastamista voitaisiin edistää? Miten harrastamisen esteitä voidaan poistaa? Voiko oma vanhempi olla este harrastamiselle? Minkälaisia harrastamismahdollisuuksia kotipaikkakunnallanne on? Mistä niitä voi etsiä? Onko alueellanne ilmaisia harrastusmahdollisuuksia?

NUORTEN KESKUUDESSA TRENDAAVAT PÄIHTEET: KANNABIS JA VAPE

Apukysymykset:

Kannabis

Mitä kannabis on? Onko se laiton huume? Kuinka yleistä kannabiksen käyttö on? Mitä haittoja se aiheuttaa? Tuntevatko nuoret ja heidän vanhempansa riskit? Miksi kannabista käytetään? Mistä nuoret saavat kannabista? Mitä teen, jos minulle tarjotaan kannabista? Miten voin ehkäistä oman nuoreni kannabiksen käytön? Miten toimin, jos huomaan nuoreni käyttäneen kannabista? Mitä teen, jos huomaan kaverini käyttäneen kannabista? Onko kaveriporukalla vaikutusta minuun? Miksi kannabista käytetään? Mistä saan lisää tietoa kannabiksen käytön haitoista?

Sähkötupakka/vape

Miksi vapettaminen on yleistynyt? Miksi jotkut nuoret vapettavat? Kuka heille näyttää esimerkkiä? Mikä vaikutus sillä on, että somessa näkyy paljon vapettamiseen liittyvä sisältöä? Mistä nuoret hankkivat sähkösavukkeita/vapea? Mitä haittoja vapettamisesta voi syntyä? Miten toimin, jos huomaan nuoreni käyttäneen sähkösavuketta? Miten nuoren kanssa voi puhua vapettamisesta? Mistä saa tukea vapettamisen lopettamiseen?

ISÄT MUKAAN KASVATTAMAAN

Apukysymykset:

Apukysymykset: Minkälaisia kasvatusrooleja ja -vastuita perheissä on? Ovatko äidin ja isän roolit samanlaisia kasvattajana? Kasvatetaanko mielestäsi tyttöjä ja poikia samalla tavalla? Onko vanhempien kasvatusrooleissa eroa eri kulttuureissa? Minkälaisia eroavaisuuksia mahdollisesti löydät? Mistä erot mielestäsi johtuvat? Mitä ominaisuuksia arvostat isässä kasvattajana? Saavatko isät tarpeeksi tukea ja arvostusta kasvattajana? Muuttaako avioero vanhempien rooleja? Miten avioerotilanteissa olisi parasta toimia? Mikä on lapsen ja nuoren etu?

PÄIHDEKASVATUS KOTONA

Apukysymykset:

Kuka perheessä yleensä vastaa päihdekasvatuksesta? Keskustellaanko kodeissa vanhempien ja nuorten kesken riittävästi alkoholiin, nikotiinituotteisiin ja huumausaineisiin liittyvistä asioista? Miksi päihdekasvatusta tarvitaan? Mistä nuori saa tietonsa päihteisiin liittyen? Minkä ikäisen lapsen tai nuoren kanssa päihdekasvatus tulisi aloittaa? Onko vanhemmilla riittävästi tietoa päihdekasvatuksen antamiseen? Mistä tietoa voi saada? Onko vanhemmilla riittävästi motivaatiota ja uskallusta päihdekasvatuksen antamiseen? Miksi nuorta itseään kannattaa kuunnella? Mitä vanhempi voi oppia nuorelta? Miten nuoren päihdekokeiluun pitäisi suhtautua? Mitä tapahtuu, jos kotona ei puhuta lainkaan päihteistä? Voiko koulu korvata kodin päihdekasvatuksen?

RAHAPELAAMINEN

Apukysymykset:

Mitä rahapelaaminen tarkoittaa? Minkälaisia rahapelejä Suomessa pelataan? Missä kaikkialla rahapelejä voi pelata? Miksi laki kieltää rahapelit alle 18-vuotailta? Miksi jotkut nuoret kuitenkin haluavat pelata rahapelejä? Oletko saanut mainoksia rahapeliyhtiöiltä? Mitä ajattelet näistä mainoksista? Onko voittaminen todennäköistä? Minkälaisia virheellisiä uskomuksia ja ajatuksia rahapelaamiseen voi liittyä? Mitä haittoja liiallisesta rahapelaamisesta voi aiheutua? Miten vanhemmat voivat suojata lapsia ja nuoria pelihaitoilta? Onko vanhempien esimerkillä merkitystä? Tiedätkö mistä hakea apua, jos rahapelaaminen aiheuttaa haittoja?

TURVALLISUUS JULKISESSA TILASSA

Apukysymykset:

Tunnetko olosi turvalliseksi kaupungilla liikkuessasi? Mistä turvallisuuden tai turvattomuuden tunne syntyy? Miksi jotkut nuoret oireilevat väkivallalla kadulla ja julkisessa tilassa? Mitä syntyy ajatus ryöstää kaverin päältä merkkivaate tai puhelin? Miten tällaista käyttäytymistä voi ehkäistä? Mitä tukea nämä nuoret tarvitsisivat elämän suunnan muuttamiseksi? Mitä vanhempi voi tehdä tällaisessa tilanteessa? Entä kaverit? Mitä ohjeita nuorelle voi antaa uhkaavaan tilanteeseen tai sen välttämiseksi? Minne uhrin pitää ilmoittaa tapahtuneesta? Miksi ilmoittaminen ja tapahtuneesta kertominen on tärkeää? Miten prosessi jatkuu ilmoituksen jälkeen?

ehyt.fi/hadiya

HADIYA-hanke

